2. ULUSLARARASI KÜLTÜR SANAT VE İLETİŞİM SEMPOZYUMU
INTERNATIONAL CULTURE ART AND COMMUNICATION SYMPOSIUM

Tam Metinler Kitabı

Full Texts Book

ISBN 978-605-9945-38-7

uksanil.bayburt.edu.tr

ULUSLARARASI KÜLTÜR SANAT VE İLETİŞİM SEMPOZYUMU
INTERNATIONAL CULTURE ART AND COMMUNICATION SYMPOSIUM

UKSANİL 2

2. Uluslararası Kültür, Sanat ve İletişim Sempozyumu

2. International Culture, Art and Communication Symposium

TAM METİNLER KİTABI

FULL TEXTS BOOK

Ed.

Doç. Dr. Savaş Keskin

Temel Erişim Kaynağı / Main Accessing Source: uksanil.bayburt.edu.tr

Tüm hakları saklıdır / All rights reserved

"İçerikteki yazıların yasal ve etik sorumluluğu yazar(lar)ına aittir."

"The legal and ethical responsibility of the articles in the content belongs to the author(s)."

ISBN: 978-605-9945-38-7

Bayburt Üniversitesi

Yayın numarası / Publication number: 39

ONURSAL BAŞKANLAR

Prof. Dr. Mutlu TÜRKMEN – Bayburt Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Veysel EREN – Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Rektörü

DÜZENLEME KURULU BAŞKANLARI

Prof. Dr. Mahir KADAKAL – Bayburt Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Dekanı

Prof. Dr. Seval YAVUZ – Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanı

DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. Bülent ARI – Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

Prof. Dr. Cengiz AYTUN – Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet KARA – Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet TURAN – Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

Prof. Dr. Orçun BAŞKURT – Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

Prof. Dr. Ünal ARSLAN – Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

Doç. Dr. Üyesi Ezgi TOKDİL – Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Doç. Dr. Mahir BAYRAMOĞLU – Bayburt Üniversitesi

Doç. Dr. Sacit OĞUZ – Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

Doç. Dr. Savaş KESKİN – Bayburt Üniversitesi

Doç. Dr. Serpil KIR ELİTAŞ – Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

Doç. Dr. Sinan ERDOĞAN – Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

Doç. Dr. Türker ELİTAŞ- Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Gökhan KÖMÜR – Bayburt Üniversitesi

Doç. Dr. Ümit YILDIRIM – Bayburt Üniversitesi

Doç. Dr. Yelda KORKUT – Atatürk Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Begül ARIÖZ – Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Bülent POLAT – İnönü Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ekin Su KUZU – Giresun Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Gökhan KÖMÜR – Bayburt Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi İmran UZUN – Kocaeli Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Murat GÜRBÜZ – Bayburt Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ömer Faruk ÖZCAN – Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Sinem Miraç ÖZTÜRK – Bayburt Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Tuğba TOPCAN- Bayburt Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Yasemin TÜMER ÇELİK – Bayburt Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Zafer EREN – Bayburt Üniversitesi

Öğr. Gör. Ahmet Nadir ÖZKUL – Malatya Turgut Özal Üniversitesi

Öğr. Gör. Figen MEŞELİ – Bayburt Üniversitesi

Öğr. Gör. Gökhan Taş – Bayburt Üniversitesi

Öğr. Gör. İsmail BİRLİK – Bayburt Üniversitesi

Öğr. Gör. Osman CANAN – Bayburt Üniversitesi

Öğr. Gör. Ömer Murat KADEŞ – Trabzon Üniversitesi

Öğr. Gör. Umut Barış USTABULUT – Bayburt Üniversitesi

Öğr. Gör. Ümit ÖZ – Bayburt Üniversitesi

Öğr. Gör. Yavuz Kaan KONUK – Bayburt Üniversitesi

Arş. Gör. Bora MEŞELİ- Bayburt Üniversitesi

Arş. Gör. İlknur EMİR – Bayburt Üniversitesi

Erdinç YAYA – Bayburt Üniversitesi

Yusuf EREZ – Bayburt Üniversitesi

BİLİM KURULU

Prof. Dr. Alev ÇAKMAKOĞLU KURU – Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Ali SEYLAN – Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Prof. Dr. Anna Calluori HOLCOMBE- University of Florida

Prof. Dr. Aslı YURDİGÜL – Atatürk Üniversitesi / Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi

Prof. Dr. Ata Yakup KAPTAN – Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Prof. Dr. Ayşe Aslıhan EROĞLU – Atatürk Üniversitesi

Prof. Dr. Besim YILDIRIM – Atatürk Üniversitesi

Prof. Dr. Birsen ÇEKEN – Hacı Bayram Veli Ünivesitesi

Prof. Dr. Bülent SALDERAY – Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Prof. Dr. Byoung Il SUN – Namseoul University

Prof. Dr. Can KARAHAN – Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Prof. Dr. Cengiz ŞENGÜL – Akdeniz Üniversitesi

Prof. Dr. Çağatay AKENGİN – Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Çağatay İNAM KARAHAN – Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Prof. Dr. Erol KILIÇ- Üsküdar Üniversitesi

Prof. Dr. Fatih BAŞBUĞ – Akdeniz Üniversitesi

Prof. Dr. Gültekin AKENGİN – Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Prof. Dr. Göksel GÖKER – Fırat Üniversitesi

Prof. Dr. Haldun ÖZKAN – Atatürk Üniversitesi

Prof. Dr. Haluk ZÜLFİKAR – İstanbul Üniversitesi

Prof. Dr. Hasip PEKTAŞ – İstanbul İstinye Üniversitesi

Prof. Dr. Hüsamettin KOÇAN – Baksı Müzesi

Prof. Dr. Katarina DORDEVIC– University of Nis

Prof. Dr. Kazimierz PAWLAK – Wroclaw Academy of Fine Arts

Prof. Dr. Martin BAEYENS – Gent Royal Nice Academy of Arts

Prof. Dr. Mehmet Gökhan GENEL – Yalova Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet KAVUKÇU – Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet Serdar ERCİŞ – Atatürk Üniversitesi

Prof. Dr. Meltem KATIRANCI – Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Metin EKER – Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Prof. Dr. Murat GÜREŞÇİ – Giresun Üniversitesi

Prof. Dr. Neslihan KIYAR – Kocaeli Üniversitesi

Prof. Dr. Nevzat KAYA – Dokuz Eylül Üniversitesi

Prof. Dr. Nural İMİK TANYILDIZI – Fırat Üniversitesi

Prof. Dr. Pınar ARAS – Atatürk Üniversitesi

Prof. Dr. Seçkin ÖZMEN – İstanbul Üniversitesi

Prof. Dr. Sema GÖKTAŞ – Kocaeli Üniversitesi

Prof. Süreyya TEMEL – Kocaeli Üniversitesi

Prof. Dr. Şükrü SİM – İstanbul Üniversitesi

Prof. Dr. Teymur RZAYEV – Yeditepe Üniversitesi

Prof. Dr. Vedat ÇAKIR – Selçuk Üniversitesi

Prof. Dr. Vesile ÇAKIR – Selçuk Üniversitesi

Prof. Dr. Yusuf YURDİGÜL – Atatürk Üniversitesi

Prof. Dr. Ömer ALANKA – Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

Prof. Dr. Seval YAVUZ -Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

Prof. Cüneyt KURT – Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

Prof. Seher KURT – Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

Doç. Dr. Ali Murat KIRIK – Marmara Üniversitesi

Doç. Dr. Gizem PARLAYANDEMİR – İstanbul Üniversitesi

Doç. Dr. İbrahim Ethem ZİNDEREN – Atatürk Üniversitesi

Doç. Dr. Pavel PISKLAKOV – South Ural State University

Doç. Dr. Zafer LEHİMLER – Atatürk Üniversitesi

Doç. Dr. Zehra Canan BAYER – Kocaeli Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ömer AYGÜN – Galatasaray Üniversitesi

SEMPOZYUM ONURSAL BAŞKANINDAN;

Bu yıl, 'Tarihi Yeniden Bütünleştirmek' temasıyla düzenlediğimiz sempozyum, Asrın Felaketi olarak tecrübe ettiğimiz depremin tüm yıkıcı etkilerine karşı yeniden sürdürülebilir bir toplum ve tarih inşa etmek amacının bir sonucudur. Çünkü insanlık tarihi birçok kez çeşitli afetlerle, tufanlarla ve toplumsal etkilerle kırılmış; geriye gitmiş ve yalnızca güçlü bağlara sahip olan toplumlar tarihi yeniden bütünleştirebilmiştir. Yaşadıklarından dersler çıkaran ve kolektif bellekler üreten toplumlar için elbette hayat ve tarih, kaldığı yerden devam etmez. Ancak hayat ve tarih, kaldığı yerde de bitmez; yaşamı hep birlikte inşa etmek gerekir. Bu anlamlı etkinlik, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi ile kurduğumuz ve sürdüreceğimiz tarihsel iş birliklerinin ilkidir. Umarız ki gelecekte, güzide şehrimiz olan Hatay'ın yeniden kalkınmasında ve tarihi örseleyen olumsuz etkilerin telafi edilmesinde daha fazla paydaşlık ilişkileri geliştireceğiz ve tarihimizi yeniden bütünleştireceğiz.

Sempozyum, medeniyetimizin kültürel birikimini sanat ve iletişim paydasında temsil edecek bilimsel ve sanatsal bir kolektif oluşturma hayalinin sonrasıdır. Bayburt, Dede Korkut'un destanlarına esin olan bir anayurt olarak kültürün, sanatın ve iletişimin seçkin motifleriyle örülen bir tarihsel bellektir. Bu bellek, Anadolu'nun medeniyet mirasçıları olan bizleri müşterek ruhta sentezleyen bir tarihsel duyu olması nedeniyle emeklerimizi mekân-aşırı bir bağla birbirine kenetler. Sizleri sempozyumumuza çağırırken, Bayburt'ta yeniden bütünleşecek ve kenetlenecek olan kültür ve tarih belleğimizin çağlar-ötesi bir dille ifade edilecek olmasından kıvanç duyuyoruz. Çünkü sanatın dili ve iletişimcinin dilini ortak kültürel değerler odağında buluşturduğumuzda yaşama dair anlamın derinleşeceğine inanıyoruz.

2. Uluslararası Kültür, Sanat ve İletişim Sempozyumunun katılımcılarına vadettiği en önemli duygu, kültürün farklı dilleri ve okumaları arasında inşa edilecek yeni bir tarihe özne olmanın muteber duygusudur. Sempozyumumuz bugüne dek yazılmış tarih dilinden farklı olarak tıpkı Dede Korkut'un dilinde olduğu gibi sanat ve iletişim bilim diliyle yeni bir tarihsel birikim tasarlamayı hedefler. Siz tarih yazıcıları, hikâye anlatıcıları ve sanat yapıcıların emekleri, sempozyumumuzun kurucu emeklerine katıldığında Bayburt ve Hatay kardeşliğinde yükselen kültür tarihini evrensel değerler temasında yeniden anlatabileceğimize inanıyoruz.

2. Uluslararası Kültür, Sanat ve İletişim Sempozyumu, dijital ve geleneksel olarak sentezlenen kültürü, sanatı ve iletişimi yeniden düşünmek, tartışmak ve ifade etmek için vardır. Sempozyumun genel teması, bir kez daha zikretmek isterim ki 'tarihi yeniden bütünleştirmek' fikrine adanmıştır. Asrın felaketi döneminde birçok yerinden kırılan tarih algısı, mutlak bir birliğe ve yeniden bütünleşmeye ihtiyaç duymaktadır. Tarihin kırılma evresinde kültürel yakınsamanın düzlemini kurması beklenen en önemli birleştirici güçler sanat ve iletişimdir. Geleneksel ve yeni olan arasındaki ayrımı, çatışmaları ve birleşmeleri tartışacak ve ifade edecek katılımcıların, tarihin yeniden kurulmasına olan katkıları bu yönüyle önemlidir. Endüstri 4.0, Metaverse, Blockchain, NFT ve Web 3.0'ın konuşulduğu bir tarihsel kırılma evresinde geleceği konuşmak, geleneksel ve yeniyi bütünleştirmek ve insanlık-sonrası olarak anılan çağı yeniden insana özgü kılmak adına söyleyeceklerimiz ve yapacaklarımız, tarihe yön verecektir.

Dijitalleşen ve bugüne dek biriktirdiğimiz tarihsel mirasımızdan farklı birtakım nitelikler sergilemeyi zorunlu kılan toplumsal sistemler, sanatı ve iletişimi aynı zeminde yakınlaştırıyor. Her yönü saran araçsal sistemler, kültürler, ekonomiler, siyasal yaklaşımlar, gündelik yaşam performansları ve en önemlisi sanatsal bakış açıları arasında bir içe içe geçmeye ve yakınlaşmaya neden oluyor. Öyle sanıyorum ki tarihin hiçbir evresinde kültürler böylesine melez olmamıştı. Küreselleşme sonrası yeni bir trend olan kü-yerelleşme, yani glokaslizasyon, hibrid bir dünyanın en önemli göstergelerinden biri olmayı sürdürüyor. Artık neredeyse yalıtılmış ve bağımsız bir disiplin kalmadı. Yeni Normal olarak işittiğimiz küresel sistem, daha fazla disiplinler arası deneyime davet ediyor. Bu sebeple

iletişim ve sanatın yalnızca disiplin olarak ortaklıklarından söz etmenin ötesinde, onların dijital sistemle işbirliklerinden de söz etmeliyiz. Bugün iletişim ve sanatın insana özgü bir deneyim olma şartını bile sorguluyoruz. Artık araçların kendi başlarına iletişim kurabildikleri Nesnelerin İnterneti ve yapay zekâlar tarafından üretilen sanat eserleri çağındayız. Metaverse dediğimiz sanal evrenler ve NFT dediğimiz dijital algoritmalı sanat performansları, insanın ve sanatın biricikliğinin sonuna geldiğimize işaret ediyor. Bu noktada kaygımız şu olmalıdır: İnsan, dijital sistemde insanlığını sürdürebilir mi?

Sürdürülebilir çevre, ekonomi, kalkınma ve gelecek başlıklarına belki de sürdürülebilir insanlık sorunsalını da eklemeliyiz. Araçlardan yoksun bir insan, iletişim ve sanat üretmekte yetersiz kalıyorsa, en temel düzeyde insana dair yeniden iletişim ve sanat manifestoları üretmeliyiz. Nitekim tekno-optimist ve tekno-pesimist cenahlar arasında belki de durmamız gereken en doğru nokta tekno-eleştirellik olmalıdır. Çünkü teknolojinin kendi başına anlamlı olmadığı ve anlamın ancak insan tarafından yüklenen bir değer olduğu öğretisi, sanatın da iletişimin de en önemli kabullerinden biridir. Bugün ve yarın konuşulacak meseleler, en özelden en genele kadar insanın iletişim ve sanat karşısındaki konumuna dair yeni bir şeylere vesile olmaları nedeniyle kıymetlidir.

Sempozyumumuza; Peru, Belçika, İspanya, Amerika Birleşik Devletleri, Portekiz, Polonya, Makedonya, Finlandiya, Belçika, Çin, İran, Rusya, Kazakistan, Özbekistan ve güzel ülkemiz Türkiye'den akademisyenler ve sanatçılar katkı sunmuştur. Bilimsel ve objektif değerlendirme süreçleri sonunda, davetli konuşmacılar dahil olmak üzere 100 sözlü bildiri; davetli sanatçılar dahil olmak üzere 120 karma sergi eseri ve 3 kişisel sergiyle zengin bir kültür-sanat-iletişim birikimi hasıl olmuştur. Sempozyum hakem ve sergi kurullarında görev alan ulusal ve uluslararası tüm paydaşlarımıza da teşekkür ederek titizlikle yürütülen süreçlerdeki katkılarına duyduğumuz minneti ifade etmek isterim.

Sözlerimi noktalamadan evvel, tüm dünyanın gözleri önünde gerçekleşen soykırım nedeniyle yaşam hakları ellerinden alınan Filistinli kardeşlerimizi anmak istiyorum. Çünkü tarihi yeniden bütünleştirmek için, acının ve feryadın; haksızlığın ve zulmün; soykırımın ve cinayetin olduğu her yerde barışa, iletişime ve sanata ihtiyaç vardır. Çocukların mermilerle öldürüldüğü bir çağda, tarihi bütünleştirmek kadar bir başka önemli vazifemiz ise tarihi onarmaktır. Tarihi, hırslardan, ilkel güdülerden ve kinlerden beslenen bu istila zihniyetinden, siyasetinden ve tavrından arındırmak; tüm insanlığın iyileşmesi için ortak sorumluluğumuzdur.

Bu sorumluluğun bilinciyle sözlerime son verirken, sanatı ve bilimi yakınlaştıran, tarihi yeniden bütünleştirmeyi hedefleyen sempozyumumuza katılımlarınız için sizlere teşekkür ediyor, saygıyla selamlıyorum…

Prof. Dr. Mutlu TÜRKMEN

Bayburt Üniversitesi Rektörü

SEMPOZYUM ONURSAL BAŞKANINDAN;

Sempozyumda temel başlıklarımız olan kültür, sanat ve iletişim konularına, iki temel kavram eşliğinde bir giriş yapmak ve belki de en önemli toplumsal sorumluluğumuz olan 'kolektiflik' duygusuna dikkat çekmek istiyorum. Çünkü bir süreç olarak tecrübe etmeyi sürdürdüğümüz deprem olgusu, çoğu zaman kendi tarihselini, toplumsalını, hukuksalını ve kültür bağlamını kuran bir karşı-güçtür. Bu güce karşı koymak için kültürün, sanatın ve iletişimin merkezde yer aldığı bir üretkenlik üzerine ortak akıl yürüten insanların emek gücüne katılmaktan kıvanç duyuyorum.

Öncelikle hayatın tabiat olarak ikiliğine dayanan bir toplumsal özetleme yapmak isterim. Beden ve ruh ikiliği, iyi ve kötü ikiliği, hukuksal ve hukuksal olmayan ikiliği ve sağlıklı ve sağlıksız ikiliği olarak bir tezatı düşünebiliriz. Ancak ikilikler her zaman tezatı değil, bazen bütünleşmeyi ifade ederler. Örneğin kadın-erkek ikiliği, anne-baba ikiliği, duygu-akıl ikiliği bu bağlamda düşünülebilir. Ben de tam olarak bugün, çözüm inşa etmeyi umut ettiğimiz ve hedeflediğimiz ortak akıl ile ortak duyguların tamamlayıcı etkisi üzerine birkaç kelâmı siz değerli katılımcılar ve konuklarla paylaşacağım.

Antik Yunan'dan bu yana demokrasinin ve birlikte yaşama amacımızın kurucu gücü olan kamusal alanın güvencesi sayılan ortak akıl, salt bir rasyonelliğe mi indirgenmelidir yoksa toplumun belleğinden ve bilincinden beslenen kadim bir sezgiye ve ortak duygulara mı dayanmalıdır? Akıl, yani bilinen kavramsal adıyla logos ve duygu, yani bilinen kavramsal adıyla pathos. Bu iki kavram, birbirlerinden yoksun olduklarında ya akla dayanan bir kötülük ya da kontrolsüzlüğe dayanan bir duygusal çöküş her daim insanlığın en önemli hayat gerçeği olmuştur. Oysa deprem gerçeği bizlere net olarak göstermiştir ki dayanışma seferberliği ortak akılla ortak duyguların bütünleşmesiyle mümkün olmuştur. Empati dediğimiz, başkalarının duygularını hissetmek olmaksızın başkaları için akıl yürütebilir miyiz? Sempati ağları ile kurulmuş bir toplum, farklı duygulardan olanlara her zaman yabancı ya da düşman olur. Oysa bizim medeniyetimiz, Hatay'ımızın tüm dünyaya verdiği uygarlık mesajı ve bugünkü buluşmamızın görsel tezahürü olan kültürel mozaik; işte bu tam olarak sözünü etmeye çalıştığım akıl ve duygu birlikteliğinin birikimidir. Deprem zamanında hasıl olan milletçe seferberliğimiz bu birikimin akıl-duygu ortaklığında yükselen dışavurumudur. Bizleri bugün bir araya getiren, her şeyden önce empati duygularımızın vicdanlarımızda yankılanan çağrısıydı. Bu aşamada akılla bütünleşmesini sağlayacak olan duygumuz, toplumsal özdeşleme ve kenetlenme gücümüzün ihtiyaç duyduğu ruhu canlı tutacaktır. Bizler teoriyi pratikle bütünleştirmek, aklı duyguyla bütünleştirmek ve geçmişi gelecekle bütünleştirmek üzere tüm farklarımızla bir aradayız, bütünüz ve özdeşiz. İnsan olma özdeşliği, insanlığımızın evrensel ödevlerinde bizleri sorumlu kılıyor ve bu sorumluluğu sizlerle paylaşarak tarihsel bir rolü üstlenmekten memnuniyet duyuyorum.

Toplum olmak için ihtiyacımız, başkasını düşünme, başkasıyla aynı duyguda olma, başkası için dileme ve başkası için dua etmekten başka ne olabilir ki? Kişinin en büyük öz-düşüncesi ve öz-duygu yoğunluğu, aslında herkesin başkasını da düşündüğü bir toplumsal duyu ile güvende olacaktır. Aksi halde yalnızca kendi için düşünen ve duygulanan her birey, başkasını düşünmeyenler tarafından sürekli tehdit edileceği için her zaman kendini savunmak zorunda kalacaktır. Bugünü benim için çok değerli

kılan gerekçe de budur. Başkaları için bir araya gelerek, ortak akıl ve ortak duygu üreten insanların geleceğe dair verdiği güvenden daha önemli bir manevi dayanağımız yoktur.

Tarihi yeniden bütünleştirmek temasına adanan bu sempozyum, bizi biz yapan insanlık değerlerimizin her türlü doğal ve toplumsal afet karşısında bütünleşmek ve kenetlenmek için bir çıkar yol olduğunu hatırlatması bakımından önemlidir. Çünkü Asrın Felaketi, kültür medeniyetimizin tecrübe ettiği en büyük yıkımlardan biri olarak tarihsel birikimlerimizi, insanlık hazinelerimizi, yaşamlarımızı ve daha da önemlisi geleceğimizi yok olma tehlikesiyle karşı karşıya bırakmıştır. Hatay, depremden en fazla etkilenen illerden biri olarak mevcut yapı ve yaşam olanaklarının önemli bir kısmını kaybetmiştir. Deprem, şehrimizde öylesine büyük bir hayat gerçekliğidir ki, acının girmediği hane neredeyse yoktur ve bir acı, toplumun geneline yayıldığında daha fazla derinleşir. Bizleri tarihte, kültürde, bağlarımızda ve geleceğimizde ortak kılan birçok mirasın kaybıyla birlikte artık acıda da ortağız. Çünkü bizler için acı, başkalarının duyduğu bir his olarak da vardır. Bizler, acıyı duyduğumuz yerden güçsüzleşmek ya da kopmak yerine acılarımızda kenetlenmeyi ve güçlenmeyi tercih eden cesur bir neslin onurlu mücadelesine tanık oluyoruz. Devletimiz ve milletimizle birlikte seferber olduğumuz bu onurlu mücadele, yeniden ayağa kalkmak için tarihe karşı sorumluluğumuzdur. Bu topraklardaki kültür mirasını geleceğe miras bırakmak için çok acılar yaşanmıştır. Ceddimizin, yeri geldiğinde canını, yeri geldiğinde malını, yeri geldiğinde gençliğini feda ederek bugünlere taşıdığı bu medeniyet mirasını korumak ve yeniden ayağa kaldırmak, bizlerin yalnızca geleceğe değil, aynı zamanda geçmişe karşı sorumluluğudur. Tarih, yapılmış olanlar üzerinde yaptıklarımız ve yapacaklarımızla bir bütündür. Bu yüzden bugün, geçmiş ile geleceği bağlayacağımız ve tarihi yeniden bütünleştireceğimiz bir bağlaçtır. Bağlaçlar, cümlelere aktarılan duyguları anlamlı kılan ilişkiler olduğu gibi bugün de zamanın ruhunu ve zamanda tezahür eden duygularımızı kenetleyen bir ilişkidir. Bu ilişkide paydaşlarımızla birlikte oluşan öz-güven duygusu, Asrın Felaketinin yaşattığı tüm badirelere karşı kazanacağımız zafere ilişkin inancımızdır.

Hatay ve Bayburt, her ne kadar birbirlerine uzak coğrafyalar olsalar da yerlerin ve sınırların ötesini hedefleyen birlik ruhumuz bizlere millî şuur kazandırıyor. Bu nedenle depremin yalnızca şehrimizin sınırlarında değil, milletimizin yüreğinde hissedildiğine tanık olmaktan dolayı gururluyuz. Ne kadar sarsılmış olsak da bizleri bu sarsılmaz histe bütünleştiren bağlarımız sayesinde yaşama tutunacağız ve yeni yaşamların geliştiği bir kültür medeniyeti olmayı sürdüreceğiz. Biliyoruz ki Sürdürülebilir Kalkınma, Sürdürülebilir Tarih ve Sürdürülebilir Yaşam idealleri kolektif emeklere ihtiyaç duyar. Nitekim Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının son ve belki de en önemli maddesi olan ‘Amaçlar İçin Ortaklıklar’, bugünkü buluşmamızın en önemli açıklayıcısı konumundadır. Çünkü bizim yaşam amaçlarımız, hayallerimizi; hayallerimiz ise geleceğimizi tayin ediyor. Asrın Felaketi, her birimizin yaşam amaçlarında, gelecek planlarında ve en önemlisi geçmişe dair bakış açısında zorlayıcı bir dönüşüm etkisi yaratmıştır. Ancak her zaman olduğu gibi bugün de bir amacımız var. Üstelik ne mutlu bizlere ki, bu amaçları yerine getirebilmek için bizlerle birlikte omuz omuza mücadele eden gönül ortaklarımız var. Bayburt Üniversitesi ve Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi artık gönül paydaşlığının taraflarıdır. Zaman, bizi ortak amaçlarda kesiştirmeyi ve bütünleştirmeyi sürdürecektir.

Sempozyumun şehrimiz açısından bir diğer önemi ise, sanatın ve iletişimin iyileştirici gücüdür. Çünkü bizim yalnızca fiziksel kalkınmaya değil, mental ve sosyal kalkınmaya ve iyileşmeye de ihtiyacımız var. Deprem gibi doğal felaketler, insanların maddi kayıpların yanında zihinsel ve toplumsal olarak da

örselendikleri bir yıkımdır. İhtiyacımız olan zihinsel ve sosyal iyileşmenin en önemli yolları arasında gördüğümüz sanat ve iletişimi, kültür tabanında sentezlemekten memnuniyet duyuyoruz. Bu iki farklı ifade dilinin insanlar arasında duygusal, zihinsel ve fiziksel anlaşmalara vesile olacağından eminiz.

Bu farkındalıkla açılışını yaptığımız sempozyum, sanatın ve iletişimin ortak dilinde buluşan onlarca akademisyen ve sanatçının tarihe iz bırakacakları eserleri kucaklayacak ve dünyanın farklı coğrafyalarından katılan tüm bu insanların birbirlerini anlamalarının yolu olacaktır. Böylesine önemli bir farkındalığı inşa etmek üzere etkinlik paydaşımız olan Bayburt Üniversitesine, Rektörümüz Prof. Dr. Mutlu Türkmen'in şahsında bir kez daha teşekkür ediyorum.

Saygılarımla.

Prof. Dr. Veysel EREN

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Rektörü

İçindekiler

I.Dünya Savaşı ve Sosyal Etkilerine Ayna Tutan Sanatçı Kathe Kollwitz ile Acının Tasviri 1
Cumhuriyet Öncesi ve İlanından Sonraki Dönemde Türk Resim Sanatında Kadın Figürü 13
Commodore 64'ten Amiga 500'e Türkiye'de Ev Bilgisayarlarının Tarihsel Gelişim Süreci 32
Sanat ve İletişim Sosyolojileri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz 49
Anadolu Dokuma Sanatına Yansıyan Mistik Yolculuğun Semantik Bağlamında Tetkiki 59
Folklor – Etnomadaniyat va Milliy Madaniyat Uyg‘Unligining Ekzıstensıal Mohiyati 82
Folklor Eserlerinin Kayıt Tarihinden 86
Anadolu Medeniyeti’nde Hitit Ve Assurlular 91
Akıllı Şehir Pazarlaması 104
Barbie Filminin Güzellik Algısını Yıkması 129
Görsel Temsiller ÜÜzerinden Mitolojik Bir Okuma.: “Canan: “Kaf Dağının Ardında” Sergisi 141
Müzikte Paraguay İzdüşümleri: Agustin Barrios Mangore’nin Gitar Müziğine Dair Bir Seyahat İncelemesi 165
Cumhuriyet Dönemi Türk Resminde Türk Mitleri ve Simgeciliğin Girişi 180
Deepfake Teknolojisi ve Siyasi Manipülasyon: Dijital Dönemin Politik Etkileri 195
Cumhuriyet Dönemi Türk Resim Sanatının Çağdaşlaşma Süreci 212
Dijital Medyada Çocuklara Ürün Pazarlaması: İnstagram Örneği 232
Damien Hirst ve Etik Bir Sorun Olarak Eserlerinde Hayvan Kullanımı 245
Kesişen ve Ayrışan Yönleriyle Dijital Ve Post Dijital Baskıresim 259
İç Mimaride Yüzey Tasarımlarının Önemi 277
İç ve Dış Mekânlara Ait Tasarımlarda Kullanılan İzombé (Testulea Gabonensis Pellegr.) Ahşabında Farklı Ahşap Ağartıcı Kimyasallarının Uygulanması 289
Genel Ortaokul Öğrencilerinde Somut Olmayan Kültürel Mirasa Ilişkin Yeterliklerin Geliştirilmesi304
Kitle İletişimde İngilizcenin Güncel Rolü 308
3 Boyutlu Yazıcı Teknolojısı İle Giysi Modasında Yaratıcılık Sınırlarının Zorlanması 316
Mehtap Baydu’nun Eserlerinin Çağdaş Sanata Yansımaları Üzerine Bir İnceleme 334
Yurt Dışında Dekorasyon Tasarımında Kullanılan Merbau [*Intsia Bijuga* (Colebr.) O. Kuntze] Ahşabında Renk Değiştirme Uygulaması İçin Atık Bitkisel Yağlarının Kullanımı 344
Transgenik Sanat Unsurunun Türkiye İçinde Varoluş Sorunsalı 361
Çevresel ve Sosyal Adaletin Sağlanmasında Grafik Tasarımın Rolü 383
Orta Asya’dan Anadolu’ya Taşınan Halı-Kilim Sanatı ve Sanatsal Değerleri 399
Güncel Sanatta Yeniden Üretim ve Alıntılama: Devorah Sperber’in Yerleştirmeleri Üzerine Bir İnceleme 416
Piksel Sanatında Tasarım ve Uygulama Yöntemleri 433
Pop Sanat Akımının Günümüz Modasına Yansımaları 456

İlkokul 3. Sınıf Öğrencılerıne Doğa ve Hayvan Sevgısının Görsel Sanatlar Dersınde Baskı Resım Teknığı İle Kazandırılması 498
Sosyal Medya Bağımlılığı: 6 Şubat Depremleri Üzerine Bir Çalışma 509
Sürrealizm ve Stanley William Hayter 533
El Yazısı Olarak Kaligrafik Benzeşik (Taklit) Haller 548
Tarihi Bilecik Aşevi'nin Yeni İşleviyle Değerlendirilmesi 562
Görsel İletişim, Yeni Medya ve Hareketli Grafik Tasarım 575
Kadim Şehrimiz Bayburt'ta Bulunan Tarihi Camiler 584
Musikî-Din-Eğitim İlişkisi Üzerine Okul Öncesi Din Eğitiminde Müzik ve Ritim Temelli Dua Öğretimi 608
Kültürel Çeşitliliğin Eğitime ve Sanat Eğitimine Yansımaları 622
Frankfurt Okulu'nun Özgürlük Kavramı Bağlamında; Spotify Örneği 640
Hatay Müzesi Envanterinde Yer Alan Kilimlerin Özellikleri ve Bu Kilimlerden Esinlenilerek Tasarlanan Dokuma Sayalı Babet Ayakkabılar 652
Hakkâri Kent Arşiv ve Etnografya Müzesinde Bulunan Kilimler 668
Toplumsal Cinsiyet Olgusunun Sanata Yansımaları 698

Pop Sanat Akımının Günümüz Modasına Yansımaları

Öğr. Gör. Sinem Ekinci

Nişantaşı Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü,
sinemeknc@gmail.com

Doç. Irmak Bayburtlu Çetinsoy

İstanbul Ticaret Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü,
ibayburtlu@ticaret.edu.tr

Özet

İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki süreçte yeniden şekillenen kapitalizm sistemi, toplumu birçok yönden değişime uğratmış, söz konusu değişimlerden sanatsal akımlar da etkilenmiştir. Bu doğrultuda ilk defa 1950'lerde kullanılan Pop Sanat (Art) terimi, popüler sanatı ifade eden bir akıma işaret etmiştir.

Savaş sonrası dünyasına ait karamsarlığı yok etmek ve geleceğe olumlu bakmak isteyen sanatçılar, aynı zamanda popüler tüketim kültürünü kabul etmeyi, soyut sanata meydan okumayı ve iki dünya savaşına neden olan toplumla alay etmeyi amaçlamışlardır. Akım bir tür gündelik nesneler dünyası kurgulayarak bunları sanat eserlerine dönüştürmüş ve kısa sürede tüm dünyada büyük yankı uyandırmıştır. Bu idealle hareket eden sanatçılar yeni yaşamdan aldıkları ilhamla, seri üretim nesnelerini, bant karikatürleri, o dönemin ünlü kişiliklerini farklı bir estetik yaklaşımla eserlerinde kullanmışlardır. Sonuç olarak kendine özgü üslubuyla birçok alana ilham kaynağı olan ve etkileri günümüze kadar ulaşan Pop Sanat akımı, moda tasarımlarına da yoğun bir şekilde yön vermektedir.

Araştırmada Pop Sanat akımının genel özellikleri, amacı ve ortaya çıkışı hakkında bilgi verilmiş, 20. ve 21. yüzyıl moda tasarımcılarının bu akımdan yola çıkarak hazırlamış oldukları koleksiyonlar ele alınmış ve ilgili akımın görselleri ile karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Çalışmanın amacı Pop Sanat-moda tasarımı özelinde ortaya konulan çalışmaları inceleyerek, tasarımcılara sanat-tasarım ilişkisinde bir örnek sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Pop Sanat, Moda, Pop Sanat Moda Etkileri

Abstract

The capitalist system, which was reshaped in the period after the Second World War, changed society in many ways, and artistic movements were also affected by these changes. In this regard, the term Pop Art, which was first used in the 1950s, referred to a movement expressing popular art.

Artists who wanted to eliminate the pessimism of the post-war world and look positively to the future also aimed to accept popular consumer culture, challenge abstract art, and mock the society that caused two world wars. The movement created a world of everyday objects and transformed them into works of art, which made a great impact all over the world in a short time. Acting with this ideal, artists, with the inspiration they received from the new life, used mass production objects, cartoons, and famous personalities of that period in their works by developing an extraordinary aesthetic. As a result, the Pop Art movement, which has been a source of inspiration in many areas with its unique style and whose effects continue to this day, also heavily directs fashion designs.

In the research, information was given about the general characteristics, purpose and emergence of the Pop Art movement, the collections prepared by 20th and 21st century fashion designers based on this movement were discussed and examined comparatively with the visuals of the relevant movement. The aim of the study is to present an example to designers regarding the art-design relationship by examining the works produced specifically for Pop Art-fashion design.

Key Words: Pop Art, Fashion, Pop Art Fashion Influences

1. Giriş

İkinci Dünya Savaşı sonrası yeniden ortaya çıkan kapitalizmle birlikte toplum, siyasi ve ekonomik yönden birçok değişime uğramış, söz konusu değişimler toplumda çeşitli sınıfların oluşmasına neden olmuştur. Savaşın getirdiği bu yeniliklerden sanat ve tasarım alanları da etkilenmiş ve beraberinde birçok akım türemiştir. Bu akımlar arasında dikkat çekenlerden biri olan Pop Sanat, bu dönemde ortaya konan yeni kültür kavramı üzerinden biçimlenmiştir.

İlk kez 1950'lerde kullanılan Pop Sanat terimi, popüler bir sanatı hedef alan bir akıma işaret etmiş, 1962'de ise genişleyerek farklı bir boyut kazanmıştır. Popüler ve elit sanat ayrımına karşı çıkan, entelektüellikten çok fiziksel etkilenmeyi amaçlayan akım daha çok imgesel anlayışa yönelmiş, tümüyle stil ve temelleri bir tarafa koyarak, günümüz dünyası içerisinde yaşayan sıradan insan ruhunu yansıtmayı hedeflemiştir.

20. yüzyılda özellikle reklam, film ve televizyon gibi çeşitli medya unsurları, bireyler üzerinde tekrarlanan sloganlarla birlikte sunulan imgelerin egemenliğini kurmuştur. Bu güncel sanat anlayışı da önceki yüzyıllara ait estetik yargıları rafa kaldırmış, sanatçılar teknolojinin sunduğu kolaylıklardan yararlanarak tüketim ürünlerini imgesel birer araç olarak kullanmışlardır. Öncelikle İngiltere ve Amerika'da başlayan söz konusu akım zaman içerisinde diğer ülkeleri de etkisi altına almış, böylece Pop Sanat tüm dünyada devrim etkisi yaratan yeni bir sanat akımından çok, modern toplum üzerinde etkin olan toplumsal beğeni biçimine dönüşmüştür.

Bu araştırmada; Pop Sanat kavramı ve Pop Sanat etkilerine değinilmiş, Pop Sanat akımının günümüz giyim modasına yansımaları incelenmiş ve söz konusu akımla ilgili tasarımlara yer verilmiştir.

2. Pop Art Kavramı

1950'ler ile birlikte modern toplumlar artık yalnızca ihtiyaç olanı tüketmek yerine, moda ve popüler olanı tüketerek de göz önünde olma bilinciyle hareket ettiği bir sürece girmiş; bireyler kendi ihtiyaçlarını karşılamaktan çok, sistem tarafından sunulanları sorgulamadan kullanan bir topluma dönüşmüştür. Böyle bir ortamda doğan Pop Sanat'ın etkileri 1960'lı yıllardan itibaren çeşitli tasarım alanlarında görülebildiği gibi, moda endüstrisindeki izleri de geçmişten günümüze kadar süregelmiştir.

Sanayi Devrimi ile kalkınan ve gelişen ülkeler, yeni tüketim kaynakları elde etmek için gelişememiş ülkeleri de kitle iletişim araçları ile tüketime özendirmeye çalışmışlardır. Böylece az gelişmiş ülkeler başta olmak üzere tüm dünyada toplumlar tüketime dayalı bir kültürü benimsemiştir (Göçek, 2015).

Teknolojik gelişmeler, savaş gibi, toplulukların birebir içinde olduğu süreçler sonucu sosyal statü ayrımları yok olmaya başlamış, sanat da giderek bağımsızlığını ilan etmiştir. 1950'ler itibari ile sanat gündelik hayatın bir parçası haline gelmiş, ulaşılmaz olma özelliğini yitirmiştir. Elit kesim, sanatın kontrolünü elinde bulundurma gibi önemli bir ayrıcalığını kaybederken, her türlü akademik ya da kişisel yeni oluşuma sonuna kadar karşı çıkmıştır (Foster, 2002).

Pop, kelime olarak çok çeşitli sanat etkinliklerinde kullanılmıştır. Bu sözcük, Yeni Bayağılık, Yeni Gerçekçilik ve Yeni Dadacılık gibi sanat tarihiyle birebir bağlantılı isimler olmuştur. Sonunda Pop ismine karar verilmesinde kitle iletişim araçlarının başka hiçbir sanat akımında görülmemiş şekilde Pop Art hareketine destek olmasından gelmiştir (Lynton, 2009). Pop Sanatı'na asıl ismini veren ise İngiliz eleştirmen Lawrence Alloway'dir (Üstündağ, 2012).

Batur, Pop Sanat (Art) terimini, modern olan, sanayiye ve toplumbilime ilişkin özellikler gösteren ve kentsel nitelikler taşıyan doğaya özgü yeni bir anlamın keşfiyle ortaya çıkmış çağdaş gerçekçilik alanının tümünü kucaklayan şeklinde açıklar. (Batur, 2015).

Pop Art sanatçıları, Kübizmin kazandırdığı kolaj, asamblaj gibi tekniklerin, sanatçıya her türlü nesneyi sanatında kullanabilmesinin önünü açması üzerinden, popüler kültür ve tüketim toplumundan yola çıkarak şablonlar, ipek baskı teknikleri, gündelik nesneler ile birlikte ele alarak eserler üretmişlerdir. Sonuçta ortaya çıkan sanat tarzı Soyut Ekspresyonizmin antitezi olarak da konumlanan Pop Art olarak bilinmeye başlanmıştır (Hodge, 2015).

Gündelik hayat ile sanat arasındaki uçurum, Marcel Duchamp ile birlikte azalmaya başlamış ve sanat-hayat ilişkisi Kübizmin kazandırdığı kolaj[8] ve asamblaj[9] gibi tekniklerle

[8] Kolaj: Fotoğraf, dergi veya gazete kağıdı ve bazen boya kullanılarak kesip yapıştırma ile yapılan bir resim tekniği.

birlikte resimsel anlamda zemin kazanmıştır. Sonrasında gündelik nesnelerin çekici ve estetik kullanımında doğrudan Duchamp'ı referans alan ve yeni-dadacılar olarak değerlendirilen Robert Rauschenberg ve Jasper Johns üretimleri ile birlikte Pop Art'ın öncül sanatçıları olmuşlardır (Batur, 2015). Pop Art, modernist sanatın bir hassasiyeti olan yüksek sanat anlayışını, alt kültür ile buluşturarak yüksek ve aşağı sanat arasındaki sınırları ortadan kaldırmıştır (Barrett, 2015). Kent kültürünün odağını teşkil ettiği ana anlatım terimleri fotoğraf, çizimler ve reklamlardan alınma ve sıradan insanın belleğine yer etmiş imgelem biçimlerini kullanır. Çarpıcılığın önem taşıması sebebiyle, parlak renkler ön plana çıkmıştır (Beksaç, 1993).

3. İz Bırakan Bazı Pop Sanat Sanatçıları

Pop Art denince akla ilk ve en önemli gelen isimlerden olan Andy Warhol'dan çok daha önceleri kolaj ve baskı çalışmalarına başlanmıştı. Bu çalışmalar, İkinci Dünya Savaşı sonunda özellikle Amerika'da ortaya çıkmış dergiler ve Hollywood filmlerinin resmettiği tüketim kültürü ütopyasının yansıtıldığı ürünlerdi (Collins, 2012). 1950'lerin başında, çalışmalarına grafik tasarımı ve illüstrasyonlar yaparak başlayan Warhol savaş sonrası teknolojik hareketler ve yeni bulunan üretim yöntemlerini deneyleyerek çalışmalarını ortaya çıkarmıştır.

Foster, Warhol'un makinalaşma çağında kendini de bir makina olarak gördüğünü, seri üretim şeklinde görseller üretip tükettiğinden bahseder (Foster, 2012). Andy Warhol, gündelik nesneler ve popüler imgelerden ilham alarak ürettiği eserler üzerinden toplumun her kesimini kendisine muhatap görmesi ile sanatın hayatla buluşmasını, sanatın demokratikleşmesini sağlayan Pop Sanatı'nın en önemli temsilcilerindendir. Andy Warhol'un Büyük Elektrikli Sandalye'si ürkütücü biçimde hem özel hem de kamusaldır ve özellikle gayri insanileştirici bir fenomenin çok hümanist bir biçimde mahkûm edilmesidir (Resim 1) (Leppert, 2019).

[9] Asamblaj: Kolajdan farklı olarak üç boyutlu gerçek nesnelerin de kompozisyona yapıştırıldığı, mekânsal düzenlemelerden fotomontaja kadar bir çok alanda kullanılan bir resim tekniği.

Resim 1. Andy Warhol, Büyük Elektrikli Sandalye

Resim 2. Andy Warhol, Pop Kültürün Unutulmaz İkonası: Marilyn

Warhol, fotoğrafta kullanılan kaynaklar ile resmi birleştirerek ürün vermiştir. Seçtiği temalarda genellikle ünlüler yer almıştır. Kitlelerin ürettiği nesneleri, tuvalinde tekrarlarından oluşan görüntüyü renklendirerek çalışmıştır. Resimlerinde siyasi veya örtülü sosyal mesajlar vermektedir (Resim 2) (Lynton, 2009). Pop sanatçıları, eserlerinde ticari olmanın getirdiği bayağılıktan faydalandıkları için kendileri de ticaret yapabilecekleri hissine kapılmışlardır. Hatta eserlerinde ticari kaygı çoğu kez ön plana çıkmış, Andy Warhol gazetelerde ücret karşılığı her türlü reklam resmi yapabileceğini ilan etmiştir (Benchley, 1966).

Diğer önemli Pop Sanat temsilcisi Richard Hamilton, kolaj tekniğini bir yeni yaratım değil, var olan yaratımların birer düzenlenmesi olarak yorumlamaktadır. Söz konusu yöntemde önemli olan, bu yeniden düzenlemenin estetik sunumudur. Hamilton'un Resim 3'te gösterilen ''Günümüz Evlerini Bu Denli Farklı, Çekici Kılan Tam Olarak Nedir?'' adlı kolajında, sanat ve Pop Sanat ile birlikte düzenleme özelliğine dikkat çekilmiştir.

Resim 3. Richard Hamilton, Günümüz Evlerini Bu Denli Farklı, Çekici Kılan Tam Olarak Nedir?

Resim 4. Altan Gürman, Montaj 4

Resim 5. Özdemir Altan, Sinek Kral'ın Oğlu

Hamilton resimlerinde, magazinsel bir etki verircesine gösterişli ve canlı renkler kullanmış, diğer pop sanatçılar da bunu örnek almıştır (Foster, 2012). Richard Hamilton bu sanatın; popüler (kitleler için tasarlanmış), geçici (kısa süreli çözümler), atılabilir, düşük bütçeli, toplu üretilmiş, genç (gençlere yönelik), zekice, seksi, reklam hileli, çarpıcı şirket ürünü olduğunu düşünmektedir (Farthing, 2013).

Diğer yandan teknik ve malzeme özgürlüğünün sağlanmasını amaçlayan Altan Gürman, çok farklı malzemeleri birleştirerek özgün formlar yaratmış ve Pop Art akımının ülkemizdeki temsilcilerinden biri olmuştur (Resim 4) (Tansuğ, 1995). Altan Gürman gibi, siyasi çalışmaların gençlik üzerindeki olumsuz etkilerine farklı bir bakış açısı ile yaklaşan Özdemir

Altan'ın "Sinek Kralın Oğlu" adını verdiği figüratif resim çalışması ise aynı oranda dikkat çekicidir (Resim 5).

4. Pop Sanat Etkileri

Günümüzde kaçınılmaz olarak kabul etmek zorunda kaldığımız şey değişen dünyadır ve teknolojinin getirdiği değişimler üzerinden ortaya çıkanlara yüz çevirmek olanaksızdır. Dolayısıyla dönemin sanatçı ve tasarımcıları da söz konusu değişimler ve yeni dünyaya özgün biçemleriyle uyum sağlamışlardır.

Pop Art sanatçıları, reklamcılık sektöründe kullanılan kitle iletişim öğelerini sanat çatısı altında gündeme getirmişlerdir. İçerisinde yaşadıkları tüketim toplumu öğelerini kendi yapıtlarında kullanarak, yapıtlarına daha geniş bir toplumsal değer katmayı amaçlamışlardır. Toplumun her yerde karşısına çıkan reklam öğelerinin, resimli dergilerin görsel dilini tuvale aktararak resim ile grafik sanatları arasındaki çizgiyi ortadan kaldırmışlardır (Türkmenoğlu, 2007).

Müzisyenlerin albüm kapakları, gündelik yaşam ve tüketim nesneleri kolaj tekniği ile Pop Sanat temsilcileri tarafından tasarlanmıştır. Buna, Andy Warhol'un The Rolling Stones'un "Sticky Fingers" adlı çalışmasının albüm kapağı örnek verilebilir (Resim 6). Warhol, o güne kadar alışılagelmiş sınırların dışına çıkarak sıradan bir nesneye sanat demiş, sanata ve tüketim kültürüne farklı bir bakış açısı sağlamıştır. Böylelikle mutfağındaki nesne ve imgeleri Kitsch'e (ucuz, bayağı) dönüştürerek sanat dünyasında bir yıldız olmuştur (Resim 7). Claes Oldenburg (Resim 8) ise, diğer Pop sanatçılardan farklı olarak gıda ürünlerini ve çeşitli malzemeleri kullanmış, devasa üç boyutlu eserlerini tıpkı birer heykel gibi çalışmıştır.

Resim 6. Andy Warhol, "Sticky Fingers" Albüm Kapağı

Resim 7. Andy Warhol, Campbell's Soup

Resim 8. Claes Oldenburg, Floor Hamburger

Pop art akımının mimarideki yansımalarında, mimariyi Modernizm'den sıyırmak adına oldukça geniş bir dönüşüm başlamış, bu dönüşüme çeşitli insanlar katılmıştır. (Sharp, 1991). Pop Sanat akımını benimseyen tasarım mimarları; Gene Bernofsky, JoAnn Bernofsky, Richard Kallweit ve Clark Richert, "Drop City" adını verdikleri yapı için, taş boyayarak binaların çatılarının ya da pencerelerinin caddelere doğru sarkıtıldığı ve insanların tepkisini ölçtüğü Drop Art hareketinin içinde yaşanabilir versiyonunu ortaya çıkarmak amacıyla üretmişlerdir (Resim 9). Piet Blom, "Küp Evler"i (Resim 10) kent içinde köy yaratma amacıyla, her birimi bir ağaca, tüm alanı da bir ormana benzetmek amacı ile tasarlamıştır.

Resim 9. Gene Bernofsky, JoAnn Bernofsky, Richard Kallweit ve Clark Richert, Drop City

Resim 10. Piet Blom, Küp evler

Pop Sanat, "çizgi roman ve grafiti" üzerinde bir etki yaratarak, kapak sanatı ve gençlik pazarı gibi ana akımlara girmelerine yardımcı olmuştur. Resim 11'de Louis Vuitton ve tasarımcı Stephen Sprouse arasındaki iş birliğinden bir örnek gösterilmektedir. Roy Lichtenstein, Resim 12 ve 13'de görüldüğü gibi, çizgi roman karelerini dev ölçeklerde büyüterek resmetmiştir.

Resim 11. Louis Vuitton ve Stephen Sprouse, el çantası

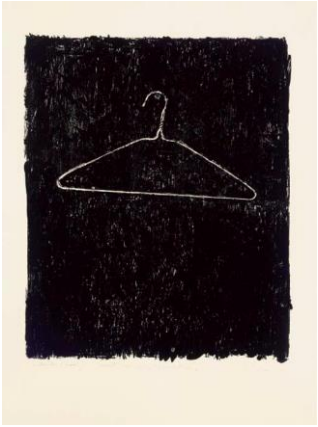

Resim 12. Roy Lichtenstein, Küttt!

Resim 13. Roy Lichtenstein, Boğulan Kadın

Çoğaltma ve baskı yöntemlerindeki gelişmelerle şehirler ve yaşam alanları albenili ve standart görünümlere sahip olmuştur. İnsanlar sevdikleri popüler ünlülerin posterlerini elde edip, duvarlarına asabilir olmuştur (Yılmaz, 2005). Reklamlar, çizgi romanlar, ünlüler gibi konulara olan düşkünlüğü ile tanımlanan ve üretim ve çoğaltmayla yakın ilişki içinde olan Pop Sanat'ın baskı resim üzerine etkisi büyüktür (Tallman, 1996). Pop Sanatçıların eserleri, sonraki sanatçıları teknik, resim biçimi ve konu bazında etkilemiştir. Serigrafi tekniği ve endüstri renkleri kullanılmış, resimsel anlamda boyalı alanları çevreleyen dış çizgiler kullanılmış, düz boyama yapılmış ve figürler yeniden yorumlanmıştır (Germaner, 1996: 18). Jasper Johns, ofset makinesi kullanarak oluşturduğu "Coat Hanger" isimli litografi çalışmasını on sekiz plaka ve bir litografi taşı kullanarak bu dönemde oluşturmuştur (Resim 14) (Saff ve Sacilotto, 1978).

Resim 14. Coat Hanger, Japon Kağıdı Üzerine Tek Renk Litografi

Resim 15. David Hockney, Place Furstenberg

Bilgisayarların sanatta kullanılmaya başlanmasıyla görsel sanatçıların ilgi odağı olan dijital teknolojiler, sanatçılar ile teknolojiyi buluşturan köprü olmuştur. David Hockney de bu teknolojileri benimseyen sanatçılardan birisi olmuştur. Hockney'in 1985 yılında hazırladığı fotografik kolaj tekniğine sahip 'Place Furstenberg' çalışmasında bir cadde görüntüsü yer almaktadır (Resim 15) (Türker, 2011).

Rebeka Bogard'ın, seramiğin plastik olarak içerdiği kavramları Pop Sanat ile ilişkilendirdiği çalışmasındaki (Resim 16) yanılsamanın estetik durumdan farklı olduğu ve daha çok Disneyland'a benzediğinden bahsedilir (Aktaş, 2011).

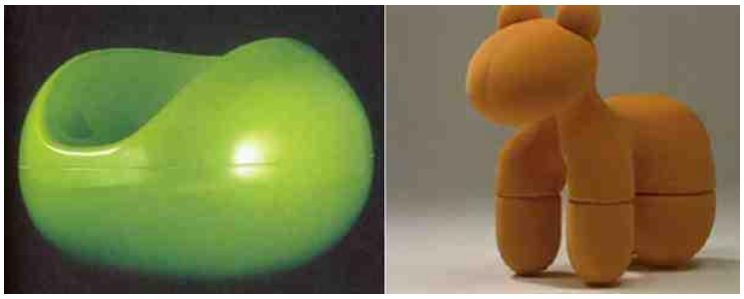
Resim 16. Rebeka Bogard, Seramik Tasarımı

Resim 17. Claes Oldenburg, Tank Üzerine Çıkan Ruj

Kadın imgesi Pop Sanat'ın başlıca konularından birisi olarak cinsellikle yüklenmiş, seyirlik bir nesne konumundadır. (Antmen, 2010). 1969'da Oldenburg, her ne kadar çok sıra dışı olarak alg ılansa da kendisi için son derece olağan olan "Tank Üzerine Çıkan Ruj" adlı heykelini Yale Üniversitesi kampüsüne monte etmiştir (Resim 17).

İç Mekânda, Eero Aarnio tasarımları (Resim 18) ve Charlotte *Fiell*-Peter *Fiell*'in tasarımı (Resim 19), özellikle 60'lı yıllarda gelişen pop kültürü ve yaşam tarzı, geliştirdiği hareketle toplumsal yaşamın tümüne yayıldı ve oturma elemanı olarak Pop Sanat'ta yerlerini aldı (Fiell ve Fiell, 1997).

Resim 18. Eero Aarnio, Pastille ve Pony

Resim 19. Franco Teodoro, Cesare Paolini ve Piero Gatti, Sacco Armut

5. Pop Sanat ve Moda

Moda tasarımcılarının eser meydana getirme süreci içerisinde sanat ve estetikten oldukça yararlandıkları bilinmektedir. Çünkü moda tasarımı da sanat gibi yapıt/nesne, yaratıcı ve izleyici/kullanıcı üçlüsünü birleştirmesi nedeniyle sanatın bir dalı sayılmakta ve her daim güncel bir konu olarak tartışılmaktadır. Bununla birlikte, belirli dönemlerde popüler olan sanat akımları ve bu akımların popüler sanatçıları, moda için her zaman yön verici olmuştur. Fakat 20. Yüzyılda sanatta uzman olmayan halk kitlelerini, 1960'lı yıllara damga vuran Pop Sanat akımı kadar birbirine bu denli yaklaştıran ve etkileyen başka bir sanat hareketi olmadığı düşünülmektedir. Pop Sanat ayrıca moda trendlerinde ve sisteminde de en fazla yer verilen akımlardan biri olmuştur.

Özellikle gençlere ait moda 1960'larla kendini toplumdan ayırmaya başlamış, söz konusu durum da giysi modasının yeni evresine zemin hazırlamıştır. 1960'lı yıllarda Carnaby Street, Londra'da 60'ların "flamboyant" olarak tabir edilen göz alıcı giyim furyası esnasında alışveriş mekânlarıyla popüler olmuş ve modanın merkezi olan bir cadde haline gelmiştir. O dönem moda, spor ayakkabılarla sokaklardan gelmiş ve ticari moda dünyasını beklenmedik bir şekilde etkilemiştir. Artık tepeden tırnağa giyinmeye tarz denilmeye başlanmış ve bireylerin sunulan yeniliklere kendi üsluplarını da eklemeleriyle birbiri ardına çeşitli stiller ortaya çıkmaya başlamıştır.

Dokumanın yerini uzay kumaşları, Türk, Hint, Rus, Hippi tarzları alır ve sonunda Andy Warhol'un "Herşey Güzeldir." sözüne uygun biçimde tarzlar genel kardeşlik havasında biçimlenir (Regine ve Engelmeier, 1997). 1960'lardan itibaren kadının erojen bölgesi (köprücük kemiği, boyun ve omuzlar gibi) uslu alanlardan (uyluk, kol ve göbek gibi) keşfedilmemiş alanlara kayar. Önceleri Manchester'lı güzel sanatlar öğrencileri tarafından giysilerin ve daha sonra Andy Warhol'un elinden tuttuğu Edie Sedgewick'in New York'ta giydiği ve moda denilen gençlik gruplarının yeni sınırlar taşıdığı mini etek, çağın ruhunu yansıtan bir kıyafeti olur (Watson, 2007).

6. Pop Sanat'ın 1960-1990'lı Yıllarda Modaya Etkisi

1960'lı yıllara gelindiğinde, dikkat çeken önemli moda tasarımcılarından olan Pierre Cardin (Resim 20) 1961 yılında erkek giysileri yapmaya başlamıştır. Koleksiyonlarında parlak renkli ve desenli kumaşlar kullanan Cardin, yüksek düğmeli ve yakasız ceketler yerine fermuarlı önlükler tasarlamıştır. Dönemin ünlü müzik gruplarından biri olan "The Beatles" da müşterileri arasındadır. 1964 yılında bazıları tamamen metal ve plastik malzemeden yapılmış olan uzay çağı koleksiyonunu tamamlamış; kadınlar için parlak "vinil" kumaş, vücuda oturan deri "catsuit"ler, yüksek topuklu deri çizmeler ve hatta uzay başlıkları tasarlamıştır (Çubukçu, 2012).

Resim 20. Pierre Cardin, 1960'lı Yıllardaki Moda Tasarımları

Resim 21. Louis Vuitton & Takashi Murakami Grafiti Tasarımları

Gençlik dünyasında grafiti patlaması, hip hop ve kaykay kültürüne önemli ölçüde bağlıdır. Hip hop rap müzik, Djing, breakdans ve grafiti içerir (Resim 21). Çizgi film figürleri, kolajlanmış grafikler ve siyah-beyaz şablonlar sokak sanatı için küresel bir eğilim haline gelmiştir (Lewisohn, 2008). 1960'lı yıllarda Yves Saint Laurent, Pop Sanat akımından etkilenerek koleksiyonlar hazırlamıştır. (Resim 22).

Resim 22. Pop Art Temalı Elbiseler, 1970

Resim 23. 1970 Kumaş Tasarımı

Resim 24. Andy Warhol, Kâğıt Elbise

Resim 25. 1970'lerde Pop Art Akımından Etkilenilerek Tasarlanmış Olan imzasız Dış Giyim Ürünleri

Yine bu dönemlerde moda dünyası aniden rengi ve özgürlüğü keşfeder. Yüzyıllar süren kısıtlamaların ardından çok hızlı gelişen bir özgürlük dalgası yayılır (Yapp, 2005). Tüm bu devinimler o dönem kumaşları da etkisi altına alır ve Pop Sanat akımından esinlenilerek tasarlanır (Resim 23). Ayrıca o dönem Andy Warhol'un kâğıt malzeme kullanarak tasarladığı elbise büyük ses getirir (Resim 24).

Batı dünyasının caddelerini İtalyan takımları, çiçekli gömlekler, hippi kürkleri ve bol giysileriyle moda tutkunları istila eder. Modayı en tanınmış modacılar yaratır, sonra da bu tasarımların varyasyonları konfeksiyon olarak büyük miktarda üretilir, mağaza zincirleri ve butiklerin raflarını doldurur (Resim 25) (Yapp, 2005). 1950-1965 yılları arasında Andy Warhol'un moda ile ilgili çizimleri ise, o dönemin tasarımcılarına ilham kaynağı olmuştur (Resim 26).

Resim 26. Andy Warhol'un Moda ve Kamuflaj Desen Çizimleri, 1980'li yıllar

Warhol görüntüsü, ilerleyen yıllarda tasarımcı Gianni Versace tarafından Marilyn Monroe elbisesinin de yer aldığı bir koleksiyon hazırlamasında etkili olmuş ve bir diğer koleksiyonunda da yoğun Pop Sanat etkileri görülmüştür (Resim 27). Bunun yanı sıra günümüzde Pop müzik şarkıcıları da günlük yaşamlarında ve sahnede seçtikleri giysilerde Pop Sanat'ın izlerini taşımaktadır (Resim 28).

Resim 27. Gianni Versace, 1990-1991

Resim 28. Geri Halliwell, 1997

7. Günümüz Modasında Pop Sanat

Günümüzde Pop Sanat'ı yeniden yorumlamaya devam eden bir başka tasarımcı da Roy Lichtenstein olmuştur (Resim 29). Güncel yaşam içerisinde bu akımdan yola çıkarak çalışılmış çizgi roman desenleri çevremizdeki nesne ve giysilerin üzerlerini süslemekte, Pop Sanat tasarımcılarının yapıtları, baskı tekniği uygulanarak giysi, aksesuar ve dekorasyon nesneleri üzerinde yer almaktadır (Resim 30).

Resim 29. Roy Lichtenstein, Baskılı Çanta

Resim 30. Çizgi Roman Desenli Tasarımlar

Pop Sanat akımından etkilenmekte olan bazı hazır giyim firmaları ve moda tasarımcıları devamlı olarak Pop Sanat'ın renklerini ve çizgilerini kreasyonlarında kullanmış, söz konusu kreasyonlara genellikle 'Pop Sanat' veya ilham aldıkları sanatçıların adlarını

vermişlerdir. Bu firmalardan biri olan "Moschino" 2018 sonbahar/kış kreasyonunda Pop Sanat'tan esinlenmiş, tasarımlarında; cesur geometrik baskılar, çizgiler, sarı, kobalt, fuşya ve kırmızı canlı tonlarla, siyah ve beyaz gibi renk birlikteliklerini kullanarak Pop Sanat'a ve bu akımın sanatçılarına gönderme yapmıştır (Resim 31). Bir diğer moda tasarımcısı Manish Arora'ya ait 2018 sonbahar/kış koleksiyonu buna benzer olarak Pop Sanat renkleri ve imgelerinden ilham alınarak oluşturulmuştur. (Resim 32). Avustralyalı ünlü moda tasarımcısı Karla Spetic tarafından 2012 Sonbahar-Kış koleksiyonu olarak hazırlanmış olan "Heart" adlı koleksiyon da yine ünlü Pop Sanat temsilcisi Roy Lichtenstein'ın sanatından esinlenilmiştir (Resim 33).

Resim 31. Moschino, 2018

Resim 32. TheManish Arora, 2018

Resim 33. Karla Spetic, 2012

Ünlü hazır giyim firması "Pepe Jeans London", Andy Warhol Derneği ile ortak bir çalışma sonucu "The Andy Warhol Collection by Pepe Jeans London 2012" adlı bir koleksiyon hazırlamıştır. Koleksiyonda Warhol'un imzasını taşıyan eserlerin giysi üzerine baskıları görülmektedir (Resim 34).

Resim 34. The Pepe Jeans London, 2012

Resim 35. Fam Irvoll, 2010

Moda dünyası takipçilerinin çılgın olarak nitelendirdikleri moda tasarımcısı Fam Irvoll, parlak renkler, 3D ve karikatür benzeri tasarım çalışmaları ile Pop Sanat akımından etkilenmiştir. Irvoll ayrıca Pop Sanat hareketini farklı olarak yorumlamış, yer yer üç boyutlu form ve canlı renk kullanımlarıyla cesur bir duruş sergilemiştir (Resim 35).

Resim 36. Victoria's Secret, 2012

Resim 37. Pop Sanat Aksesuar

Resim 38. Pop Sanat Ev Tekstili

Yine benzer olarak ünlü iç giyim firması "Victoria's Secret", 2012 yılı için hazırlamış olduğu koleksiyonunda Pop Sanat'ın canlı renklerine ve desenlerine oldukça geniş yer vermiştir (Resim 36). Günümüzde Pop Sanat akımı ev tekstilinde ve aksesuarda da oldukça sık görülmekte, kullanıldığı ortama canlılık veren bu tür ürünleri ise genel olarak genç kitle tercih etmektedir (Resim 37,38). Akımdan ilham alınarak tasarlanan çanta, eşarp ve ayakkabı tasarımları da güncel olarak kullanılmaktadır (Resim 39,40).

Resim 39. Borbonese, 2010

Resim 40. Çizgi roman desenli şal ve ayakkabı

Gianni Versace tarafından hazırlanan 2018 Spring Summer koleksiyonu da gerek renk seçimleri gerekse imge olarak Pop Sanat ve Andy Warhol esintilerini taşımaktadır (Resim 41). Yakın zamanlı örneklerden bir diğeri olan Moschino 2014 Sonbahar-Kış koleksiyonu da yine aynı biçimde kontrast ve canlı renk seçimleri, büyük sembol kullanımı, yer yer çizgi film karakteri görüntüleriyle Pop Sanat akımı ve dönemin önemli temsilcisi Andy Warhol'a atıfta bulunmaktadır (Resim 42).

Resim 41. Gianni Versace, 2018

Resim 42. Moschino, 2014

Sonuç

Pop Sanat, kapitalist toplumların günlük yaşamını ve modernizmin getirdiği basitleşmeyi vurgulamak isteyen ve bunun için basılı yayınlar aracılığıyla farklı biçimde izleyiciyle iletişim kuran bir sanat akımıdır. Söz konusu ideal, tüketim toplumuna ait nesneleri değersizliklerinden çıkararak bir tür sanatsal nesneler dünyası kurar ve nesneleri günlük yaşamdaki yerlerinden alarak kendine özgü bir düzenlemeyle ya da herhangi bir düzenleme yapmaksızın sanata dönüştürerek izleyicilere sunar. Pop Sanat akımı gündelik hayatın materyalist gerçekliğine, televizyon, magazin ve mizah dergileri gibi bireyin görsel zevklerine hitap etmekte olan popüler kültüre yönelik bir sanat akımı olarak bilinmekle birlikte, günümüzde giyim tasarımlarında sıklıkla kullanılan akımlardan biri olmuştur.

1960'larda sanatın her alanında yaşanan gelişmeler ve bu imkânların Pop Sanat temsilcileri tarafından kullanılması, sanatsal üretimde ve izleyici davranışlarında da farklılaşmaya neden olmuştur. Giyim modası alanındaki toplumsal devinimler açıkça gözlemlenmiş, tasarımcılar yeni yaşama yeni bir görünüm oluşturarak yenilikçi hareketleri de beraberinde getirmişlerdir. Böylece Pop Sanat, gündelik yaşamda yer alan hazır nesneler, ünlü kişilikler ve tarzlardan sanat alanına, sanat alanından da tekstil ve giyim tasarımlarına yansıyarak geniş kitlelere ve bireylere kadar ulaşarak modern toplumların yaşamına girmiştir. Söz konusu durum; toplumsal olanın sanata ve sonra bu toplumsal etkiyle şekillenmiş sanatın da hazır kullanım nesnelerine yansımasıyla, tekrar topluma ulaşarak bir döngü haline gelmiştir.

Pop Sanat akımının; teknoloji, ekonomi, siyaset ve medya iletişim araçları gibi olgulardan yani kısaca yaşamdan beslenmesi nedeniyle, moda ile ilişkisini geçmişten

günümüze devam ettirerek 2000'li yıllara taşıması şaşırtıcı bir sonuç olarak karşılanmamalıdır. Akım, var olduğu andan itibaren tüm süreç boyunca moda alanına yön vermiş, gerek sahip olduğu ana ve kontrast renkleri gerekse devrim niteliğindeki özgün tarzıyla moda endüstrisinin vazgeçilmezi haline gelmiştir. Dolayısıyla günümüzde de pek çok moda tasarımcısı, akımın idealinden ve sanatçıları tarafından özgürce yapılmış eserlerden esinlenmektedir.

Araştırma kapsamında elde edilen bulgulara dayanarak, Pop Sanat'ın tüketimle beslenen bir sanat akımı olduğu ve moda endüstrisinin günümüz tüketim dünyasının kodlarını da kullanarak döngüsünü sürdürdüğü anlaşılmıştır. İncelenen moda tasarımları doğrultusunda ve akımın moda endüstrisini etkileme süreci göz önüne alındığında günümüz ve gelecek giyim-tekstil modasını etkilemeye devam eden bir potansiyele sahip olduğu öngörülebilir.

Kaynaklar

Akgün, S., Sönmez, E., & Beşir, Ş. E. (2020). Söylemler Üzerinden Pop Art Dönemi Mobilyalarının İncelenmesi. *Fine Arts, 15*(1), 17-31.

Aktaş, B. (2011). Seramiğin Plastik Olarak İçerdiği Kavramların Güncel Sanat İle İlişkilendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.

Antmen, A. (2010). 20.Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar. İstanbul: Sel Yayıncılık

Barrett,T. (2015). Neden Bu Sanat?. 1. Baskı, Hayalperest Yayınevi, İstanbul.

Batur, E. (2015). Modernizmin Serüveni. 1. Baskı, Sel Yayıncılık, İstanbul.

Bedük Tuncel, D. Ve Melikoğlu Eke, A. S. (2021). Space Creatıng Strategıes Of Alternatıve Communıtıes: A Comparatıve Study Of Drop Cıty And Sıeben Lınden Ecovıllage. *The Turkish Online Journal Of Design Art And Communication, 11* (4), 1263-1276.

Beksaç, Engin. (1993). Avrupa Sanatına Giriş. Engin Yayıncılık, Ankara.

Benchley, P. (1966). Pop Art, Doğuşu ve Gelişimi. Çev. Filiz Kantoğlu, *Mimarlık Dergisi*, Yıl.4, Sayı.33, Mimarlar Odası Yayınları, İstanbul.

Collins, B.R. (2012). Pop Art: The Independent Group To Neo Pop. 1952-90, Phaidon, London.

Çubukçu, E. (2012). Pop Art Akımının Mobilya Tasarımıyla İlişkisi Ve Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Işık Üniversitesi, İstanbul.

Farthing, S. (2013). Sanatın Tüm Öyküsü. (Çev. Gizem Aldoğan-Firdevs Candil Çulcu) Hayalperest Yayınları. İstanbul.

Fiell, C., Fiell, P. (1997). 1000 Chairs, S. 390, Taschen, Köln.

Foster, H. (2002). Tasarım ve Suç, İletişim Yayınları, İstanbul.

Foster, H. (2012). The First Pop Age, Princeton University Press, Oxford.

Germaner, S. (1996). 1960 Sonrası Sanat. Kabalcı Yayınevi, İstanbul.

Göçek, E. F. 1960-2015 Yılları Arasında Pop Sanatının Mimarideki Yansımaları. Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü).

Güngen, Z. (2019). Pop Art'ın Anti-Romatizm Söylemi ve Amerikan Sanatına Etkileri. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, *6*(3), 681-696.

Hockney, D. (1994). Which Way Is Reverse?. *Engineering And Science*, *57*(2), 22-30.

Hodge, S. (2015). Gerçekten Bilmeniz Gereken 50 Sanat Fikri. 4. Baskı, Domingo Yayınevi, Ankara.

Honnef, K. (2004). Pop Art, Taschen, Bonn.

Huertas, J. (2015). 19 December 2015 Professor Byrd American Furniture. By Design The Hawthorne-Longfellow Library Beanbag Chairs.

Atar, K. (2023). 'Elektrikli Sandalye' serisi Bağlamında Andy Warhol'un 'Ölüm ve Felaket'serisinin İncelenmesi.

Korkmaz, F. D., & Yıldıran, S. Ç. (2021). Gıdanın Sanatta Kullanım Alanları: Gıda Sanatı. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14*(1), 49-68.

Kurt, E. (2023). Pop-Art Resminde Renk, Biçim ve Kompozisyon İlişkisi Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Leppert, R. (2009). Sanatta Anlamın Görüntüsü. 2. Baskı, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.

Lewisohn, C. (2008). Street Art: The Graffiti Revolution. New York: Abrams.

Lynton, N. (2009). Modern Sanatın Öyküsü. Çev. Prof. Dr. Cevat Çapan, Prof. Dr.

Sadi Öziş, Remzi Kitabevi, İstanbul.

Mathewson, A. (2020). New Analogue–Design In The Post Digital Age. S.29

Regine,P., Engelmeier,W. (1997). Fashion In Film. Munih, Prestel, S.16.

Saff, D., Sacilotto, D. (1978). History And Process Printmaking. Australia:

Wadsworth/Thomson Learning.

Sharp, D. (1991). Twentieth Century Architecture: A Visual History. Facts On File, New York.

Soğuksu, N. (2015). Pop Art'ın Grafik Tasarım Üzerindeki Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Tallman, S. (1996). The Contemporary Print. Thames And Hudson Ltd., New York.

Tansuğ, S. (1995). Türk Resminde Yeni Dönem. İstanbul: Remzi Kitapevi.

Türker, İ, H. (2011). Tuvalden Sayısala. *Anadolu Üniversitesi Sanat &Tasarım Dergisi 1*(1), 145-167.

Türkmenoğlu, D. (2007). Toplumsal ve Kültürel Değişim Sürecinde Pop Sanatı, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (1)*23, 95-101.

Üstündağ, C. (2012). Pop Art Akımının Post Modernizm ile İlişkisi ve Tekstil Modasına Uyarlanması. Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Watson, L. (2007). Modaya Yön Verenler. Güncel Yayıncıklık, İstanbul.

Yapp, N. (2005). 1960'lar Fotoğraflarla, 20.Yüzyılın Sosyal Tarihi. Literatür Yayıncılık, İstanbul.

Yılmaz, M. (2005). Modernizmden Postmodernizme Sanat. Ütopya Yayınevi, Ankara.

Https://Hiddenarchitecture.Net/Speelhuis/

Https://Www.Fashionphile.Com/P/Louis-Vuitton-Monogram-Graffiti-Speedy-30-Green-916393

Https://Www.Artnet.Com/Artists/Jasper-Johns/Coat-Hanger-İi-Variation-Tv-1x5hnaorayz6urbaeng2

Https://Restoringpublicpossessions.Wordpress.Com/2011/08/26/Lipstick-Ascending-On-Caterpillar-Tracks-1969-1974/

Https://Www.Nyctourism.Com/Events/Pierre-Cardin-Future-Fashion/

Http://Www.Laosaiqueen.Com/Art/Takashi-Murakami-İn-Hong-Kong-Vs-Singapore/

Http://Www.Brandlifemag.Com/Muzede-Moda-Var/

Https://Forums.Thefashionspot.Com/Threads/1936-2008-Yves-Saint-Laurent.78661/Page-29

Https://Www.Vandaimages.Com/2006au3046-Legs-Furnishing-Fabric-By-Jane-Wealleans-Uk-1973.Html

Https://Tr.Pinterest.Com/Pin/299419075198691910/

Https://Collections.Vam.Ac.Uk/İtem/O146902/Football-T-Shirt-Marshall-Lester/

Https://Arsizsanat.Com/20-Yuzyil-Sanatinin-Altin-Vurusunu-Gerceklestirmek-Andy-Warhol/

Https://Www.Art.Com/Products/P40583753870-Sa-İ7037857/Andy-Warhol-Female-Fashion-Figure-C-1959.Htm?Upi=F8ctbl0&Sorigıd=1876606

Https://Www.Amorosart.Com/Oeuvre-Warhol-Camouflage_Complete_Portfolio_Fs_İi406_-_Fs_İi413-75713.Html

Https://Www.Vogue.Fr/Fashion/Fashion-İnspiration/Diaporama/Versace-Style-İn-The-1990s/26019

Https://Www.Vogue.Com/Fashion-Shows/Spring-1991-Ready-To-Wear/Versace/Slideshow/Details#49

Https://Photogallery.İndiatimes.Com/News/World/The-Spice-Girls/Articleshow/2594547.Cms

Https://Tr.Pinterest.Com/Pin/203084264418975308/

Https://Berilokegulen.Blogspot.Com/2023/02/Pop-Art-Akm-Ve-Moda-İliskisi.Html

Https://Stilpanosu.Blogspot.Com/2012/03/Forever-New-2012-İlkbaharyaz-Pop-Art.Html

Https://Spoki.Lv/Stilsmode/Interesanti-Modes-Zimoli/390112

Https://Trendland.Com/Karla-Spetic-Fw-2012/

Https://Br.Fashionnetwork.Com/News/Pepe-Jeans-Presente-Sa-Collection-Andy-Warhol,60630.Htm

Https://Tr.Pinterest.Com/Pin/438186238737017920/

Https://Www.Eonline.Com/Photos/3939/2011-Victoria-S-Secret-Fashion-Show

Https://İ.Pinimg.Com/736x/C5/35/Ae/C535aedcb56a44054415e34c49575d29.Jpg

Https://Tr.Pinterest.Com/Pin/249668373065144326/

Https://Tr.Pinterest.Com/Pin/607634174752830389/

https://www.elle.com/%C4%B0t/Shopping/News/G847677/Le-Borse-Di-Borbonese-Dedicate-A-Roy-Lichtenstein/?Slide=1

Https://Tr.Pinterest.Com/Pin/155303887446989136/

Https://Tr.Pinterest.Com/Pin/386817055505728130/

Https://Vogue.Com.Tr/Unlu-Stili/Bastan-Ayaga-İkonik-İrina-Shayk

Https://Www.Antonioferrariportfolio.Com/Blog-1/2019/2/14/Pop-Art-By-Moschino

1. GÜN OTURUMLARI

16 ARALIK / *DECEMBER*

CUMARTESİ / *SATURDAY*

Salon 2 Oturum 1- Dokuma, Moda ve Sanat Çalışmaları

Hall 2 Session 1 – Weave, Fashion and Art Studies

ZOOM Bağlantı ID; https://zoom.us/j/94890917295

Meeting ID: 948 9091 7295

Oturum Başkanı / Session Moderator
Dr. Öğr. Üyesi Begül ARIÖZ

Saat / Time	Yazar Bilgisi Author Information	Bildiri Bilgisi Paper Information
13:05	Medina Ziljkic - Dr. Öğr. Üyesi Sema Hatun Türker	3 Boyutlu Yazıcı Teknolojisi ile Giysi Modasında Yaratıcılık Sınırlarının Zorlanması
13:20	Öğr. Gör. Sinem Ekinci - Doç. Irmak Bayburtlu Çetinsoy	Pop Sanat Akımının Günümüz Modasına Yansımaları
13:35	Dr. Öğr. Üyesi Begül ARIÖZ	Hatay Müzesi Envanterinde Yer Alan Kilimlerin Özellikleri ve Bu Kilimlerden Esinlenilerek Tasarlanan Dokuma Sayalı Babet Ayakkabılar
13:50	Öğr. Gör. Dr. Tahir Büyükkaragöz	Orta Asya'dan Anadolu'ya Taşınan Halı-Kilim Sanatı ve Sanatsal Değerleri
14:05	Dr. Öğr. Üyesi Ümit Güvendi	Güncel Sanatta Yeniden Üretim ve Alıntılama: Devorah Sperber'in Yerleştirmeleri Üzerine Bir İnceleme
14:20	Dr. Öğr. Üyesi Gülşen Öztürk	Hakkâri Üniversitesi Kent Arşiv ve Etnografya Müzesinde Bulunan Kilimler

ULUSLARARASI
KÜLTÜR SANAT
VE İLETİŞİM
SEMPOZYUMU
INTERNATIONAL
CULTURE ART AND
COMMUNICATION
SYMPOSIUM

2. UKSANİL

KATILIM BELGESİ / Participation Certificate

Doç. Irmak BAYBURTLU ÇETİNSOY

Pop Sanat Akımının Günümüz Modasına Yansımaları

Bayburt Üniversitesi ile Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi iş birliğinde 15-16-17 Aralık 2023 tarihlerinde düzenlenen 2. Uluslararası Kültür, Sanat ve İletişim Sempozyumuna katılımlarınız için teşekkür ederiz.

Thank you for your participation in the 2nd International Culture, Art and Communication Symposium held on 15-16-17 December 2023 in cooperation with Bayburt University and Hatay Mustafa Kemal University.

Prof. Dr. Mahir Kadakal
Kongre Düzenleme Kurulu Başkanı
Chair of Congress Organizing Committee

Prof. Dr. Mutlu Türkmen
Kongre Onursal Başkanı
Honorary Chair of Congress